ग्यमिदं सर्वं यत्किञ्चित् सचराचरम्। मनसोऽनुन्मनीभावे द्वैतभावः प्रजायते। ज्ञेयवस्तुपरित्यागाद्विलयं याति मानसम्। मानसे विलयं याते कैवल्यमपि कल्पते। लयो लय इति प्राहुः शोधयं लयलक्षणम्। स पुनर्वासनोत्थानो लयोविघ्नविस्मृतिः। एवं मोक्षविरोधाद्याः सम्यक्ज्ञानोदयान्विताः। समाधिभागाः कथिताः पूर्वाचार्यैर्महात्मभिः। सुषुम्णायै कुण्डलिन्यै सुधायै चन्द्रजन्मने। मनोन्मन्यै नमस्तुभ्यं महाशक्त्यै चिदात्मने। आवर्तितत्त्वबोधानां कूटानामपि सन्मतम्। प्रोक्तं गोरक्षनाथेन नादोपास्तिरुच्यते" हठप्र०।

नादानुसन्धानप्रशंसा श्री आदिनाथेन चतुरशीतिप्रकाराः कथिता भवन्ति। नादानुसन्धानक्रमेण कार्यं मन्यामहे नान्यतम लयानाम्। सुखासनस्थितो योगी सुदृढं सन्धाय शाम्भवीम्। शृणुयाद्दक्षिणे कर्णे नादमेकान्तके सुधीः। काष्ठैः प्रवर्त्तितो वह्निः काष्ठेन सह शाम्यति। नादे प्रवर्त्तितं चित्तं नादेन सह लीयते। श्रवणसुखनयननासानिरोधनेनैव कर्त्तव्यः। सुषुम्णामार्गेण स्फुटवपनः श्रूयते नादः" हठप्र०।

"आरम्भश्च घटश्चैव तथा परिचयस्तथा। निष्पत्तिश्चेति योगेषु चतुरवस्थाश्चतुष्टयम्। विहाय सकलं बाह्यं नादे दुग्धाम्बुवत्परः। एकीभूयाथ सहसा चिदाकाशे विलीयते। चोदाहीन्यपरो भूत्वा सदाभ्यासेन संयमी। उन्मनीकरणं सद्यो नादमेवावधारयेत्"। शीतकाले चौषधी वा घटी वा पथ्याहारिणोपवने वा पथे वा भक्ष्ये भिक्षान्नमारण्यकन्दं पायो दोषोकरपरं भोज्यपानम्। सर्वचिन्तां परित्यज्य सर्वकाले च सर्वदा। नादमेवानुसन्धत्ते नादे चित्तं विलीयते" हठप्र०।

आरम्भावस्था "ब्रह्मग्रन्थिभेदे कृते आनन्दः शून्यसम्भवः विचित्रघण्टिको देहे श्रूयमेऽनाहतो ध्वनिः। सम्पूर्णहृदये शून्ये आरम्भो योगवान् भवेत्" हठप्र०।

घटावस्था "द्वितीयायां घटीकृत्य च युनक्ति मध्यमः। दृढासनो भवेद्योगी ज्ञानी दे मनसा। विष्णुग्रन्थिर्यदाभिन्नः परमानन्दसूचकः। स्वतिशून्यपिनेदश्च भेरीशब्दस्तथा भवेत्" हठप्र०

परिचयावस्था "तृतीयायां जायते सर्वदेह ध्वनिः। महाशून्यं तथा तत्रैव तत्रैव चिदानन्दं ततो जित्वा भवेत्स्वयं। दोषदुःखक्षुधानिद्राजराहत्युविवर्जितः। सहजानन्दं ततो नित्यं सर्वपीठमतोऽनिलः" हठा०।

निष्पत्तिवस्था "निष्पन्नो वैष्णवः शब्दः कथहीनाक्षरो भवेत्। एकीभूतं तथा चित्तं राजयोगाभिधायकम्। कुटिसंहारकर्त्तासौ योगीश्वरसमो भवेत्। अस्तु वा मास्तु वा सन्निरुद्धं वायुचिन्तितं महत्। कथामृतमिदं सौख्यं राजयोगादवाप्यते। राजयोगपदं प्राप्तं सुखोपायश्च चेतसाम्। हठं विना राजयोगो राजयोगं विना हठः। सद्यः प्रत्ययसन्धायी जायते नादजो लयः हठप्र०।

नादानुसन्धानं तत्फलञ्च "नादानुसन्धानसमाधिभाजां योगीश्वराणां हृदये प्रहृष्टम्। आनन्दमेकं वचसामगम्यं जानाति तत्त्वं गुरुनाथ एव। कर्णौ पिधाय हस्ताभ्यां यं शृणोति ध्वनिं मुनिः। तत्र चित्तं स्थिरीकुर्याद्यावत् स्थिरपदं व्रजेत्। सर्वचिन्तां परित्यज्य सावधानेन चेतसा। नादमेवानुसन्धत्तं योगसाम्राज्यमिच्छता। मकरन्दं पिबन् भृङ्गो गन्धान्नापेक्षते यथा। नादासक्तं तथा चित्तं विषयान्न हि काङ्क्षति। नादश्रवणतश्चित्तमन्तरङ्गभुजङ्गमः। विस्मृत्य सर्वमेकाग्रं कुत्रचिन्न हि धावति। मनोमत्तगजेन्द्रस्य विषयोद्यानचारिणः। नियामनसमर्थोऽयं निनादो निशिताङ्कुशः। नादोऽन्तरङ्गसारङ्गबन्धने वागुरायते। अन्तरङ्गतुरङ्गस्य रोधे बाधायतेऽपि च। अन्तरङ्गस्य जविनो वाजिनः परिघायते। नादोपास्तिरतो नित्यमवधार्यापि योगिनः। अभ्यस्यमानो नादोऽयं वाङ्मयावर्त्तवेदध्वनिम्। पञ्चाद्विलेपमखिलं जित्वा योगी सुखी भवेत्। श्रूयते प्रथमाभ्यासे नादो नानाविधो महान्। वर्द्धमाने ततोऽभ्यासे श्रूयते सूक्ष्मसूक्ष्मतः। आदौ जलधिजीमूतभेरीनिर्झरनिस्वनः। मध्ये मर्दलशङ्खत्यघण्टाकाहलसन्निभः। अन्ते तु किङ्किणीवंशवीणाभ्रमरनिस्वनः। इति नानाविधो नादः श्रूयते देहमध्यतः। महति श्रूयमाणेऽपि मेघभेर्यादिके ध्वनौ। तत्र सूक्ष्मतरं ध्यानं नादमेव परामृशेत्। यत्र कुत्रापि वा नादे लगति प्रथमं मनः। तत्रैव तत् स्थिरीभूय तेन सार्द्धं विलीयते। घण्टानिनादसङ्काशं शब्दालम्बनमस्य तु। अनाहतस्य शब्दस्य तस्य शब्दस्य यो ध्वनिः। ध्वनेरन्तर्गतं ज्योतिस्तज्जयान्मनो मनः। तन्मनो विषयं याति तद्विष्णोः परमं पदम्। तावदाकाशसङ्काशो यावत् शब्दः प्रवर्त्तते। निःशब्दं तत्परं ब्रह्म परमात्मा स्वयं भवेत्। यत् किञ्चि-